

KURIER Wileński

PIĄTEK, 14 SIERPNIA 1992 R.
Nr. 158 (11927)

Komunikat

O ROZMOWACH DELEGACJI PAŃSTWOWYCH REPUBLIKI LITEWSKIEJ I FEDERACJI ROSYJSKIEJ

W dniach 11–12 sierpnia 1992 r. w Wilnie odbyło się drugie posiedzenie delegacji państwowych na rozmowy Republiki Litewskiej i Federacji Rosyjskiej. Delegacja Litwy przewodniczył zastępca przewodniczącego Rady Najwyższej Republiki Litewskiej Czesław Stankiewicz, delegacja Rosji — ambasador do zleceń specjalnych Wiktor Isakow. Rozmowy toczyły się w sztywnej i rzeczowej atmosferze.

Dokonano dogłębnej wymiany poglądów na interesujące obie strony kwestie gospodarcze, społeczne i humanitarne. Odnotowano pewien postęp w przygotowaniu porozumienia, wynikającego z układu Republiki Litewskiej i Federacji Rosyjskiej o podstawach stosunków między państwowych z 29 lipca 1991 r.

Delegacje rozpatrzyły kwestie związane z harmonogramem i terminami wycofania z terytorium Litwy wojsk byłego ZSRR, aktualnie — Rosji.

Strona rosyjska skonkretyzowała propozycje ministra spraw zagranicznych Federacji Rosyjskiej, złożone 6 sierpnia br. na spotkaniu z ministrami spraw zagranicznych Litwy, Łotwy, Estonii i potwierdziła gotowość zakończenia wycofania swych wojsk w 1994 r. na podstawie dwustronnych porozumień.

Strona litewska, uzasadniając swe wcześniejsze propozycje w sprawie wycofania wojsk, była zdania, że uzgadniają harmonogram wycofania z terytorium Republiki Litewskiej wojsk byłego ZSRR, a aktualnie — Rosji, należy respektować wolę narodu litewskiego, wyrażoną na referendum 14 czerwca 1992 r. i uwzględniać ją.

CZ. STANKIEWICZUS
W. ISAKOW

Oświadczenie

DELEGACJA PAŃSTWOWEJ REPUBLIKI LITEWSKIEJ NA ROZMOWY Z FEDERACJĄ ROSYJSKĄ

W dniach 11–12 sierpnia 1992 r. spotkały się i obradowały delegacje Republiki Litewskiej i Federacji Rosyjskiej na rozmowy państwowe. Uznając za spotkanie za wystarczające rzeczowe i polityczne, delegacja Republiki Litewskiej konstatuje:

Na dotychczasowych spotkaniach w ramach negocjacji delegacja Federacji Rosyjskiej nie rozpatrywała konkretnych propozycji Litwy w sprawie rozkładu wycofania wojsk. Obecnie Delegacja Rosyjska przedstawiła swoją propozycję, dotyczącą terminów wycofania wojsk byłego ZSRR, aktualnie — Federacji Rosyjskiej. W ten sposób dają już wyniki wola obywateli Republiki Litewskiej, wyrażoną na referendum 14 czerwca 1992 r. w sprawie bezwarunkowego wycofania wojsk byłego ZSRR oraz wyrównania szkód, jak też dek-

laracja polityczna helsińskiego spotkania na szczycie w KBWE. Deklaracja polityczna z Helsinek zobowiązuje do bezwzględnego zawarcia porozumienia w sprawie bezwarunkowego wycofania bezprawnie przebywających na Litwie wojsk Rosji, wliczając rozkład ich wycofania. Republika Litewska wcześniej już zgłosiła projekt takiego rozkładu. Oczekujemy od Federacji Rosyjskiej konkretnego i argumentowanego harmonogramu wycofania jej wojsk, respektującego wolę ludzi Litwy.

Osiągnięte w czasie tego spotkania w ramach rozmów lepsze zrozumienie wzajemne dowodzi, że możliwa jest dopięcie porozumienia, realizującego założenia helsińskiej deklaracji politycznej.

Delegacja Litwy nadal będzie pracowała w tym kierunku.

Litwa przyspiesza, Rosja — zwleka

Dwa dni, 11 i 12 sierpnia br., trwało drugie posiedzenie delegacji państwowych Republiki Litewskiej i Federacji Rosyjskiej w sprawie wycofania rosyjskich wojsk z Litwy. W pierwszym dniu odbyło cztery posiedzenia, w drugim wyrażono zian trwała do godziny 16.20 Paraflowano u. mowe konsularną.

Gdy do dziennikarzy wyszły obie delegacje, zgromadzeni zrozumieli, że rozmowy odbywały się bardzo niełatwo. W Komunikacie, który otrzymali przedstawiciele swe mediów, prócz zwykłych przy takich okazjach sformułowań, że rozmowy odbyły się w szerszej i rzeczowej atmosferze, były zawarte również ważne opinie obu stron. Strona rosyjska potwierdziła gotowość zakończyć wycofanie swoich wojsk w roku 1994 na podstawie umów dwustronnych. Natomiast strona litewska uważa, iż należy szanować i uwzględniać wolę narodu litewskiego, wyrażoną

podczas referendum 14 czerwca 1992 roku. Innymi słowy, strona litewska chce, aby wojsko rosyjskie zostało wycofane już do końca bieżącego roku.

Nawiase mówiąc, nad kilkudziesięcioma kwestiami które delegacje omawiały podczas spotkania, właśnie kwestia wycofania wojska gorąca. Podczas briefingu kierownik strony rosyjskiej Wiktor Isakow starał się uspokoić dziennikarzy i społeczność. Stwierdził on, że wcześniej Rosja planowała wycofać swe oddziały z republiki w ciągu 5–7 lat, ale obecnie podjęła — jak się wyraził — „trudną decyzję” uczynić to do 1994 roku pod warunkiem, że zostaną podpisane odpowiednio umowy. Z kolei kierownik delegacji litewskiej Czesław Stankiewicz stwierdził, że Litwa kieruje się wynikami referendum, w których zawarta jest wola obywateli, aby obec wojsko zostało wycofane jeszcze w

tych roku oraz założeniami dokumentów Helsińskich.

Cz. Stankiewicz zaznaczył, że osiągnięto postęp w wielu dziedzinach, chociaż nie zarejestrowano tego w żadnym dokumencie.

Główne pytanie, na które odpowiedź chcieli otrzymać dziennikarze, było: czy istnieje harmonogram wycofania z Litwy rosyjskich wojsk. Strona litewska sugerowała, że już w styczniu br. w rozmowach z Rosją zaplanowano, że wycofanie miało nastąpić w lutym 1992 r. Tymczasem napięty harmonogram strony litewskiej stwierdzono, że ten harmonogram podobny jest do harmonogramu, jaki ukazał się w krajach Europy Środkowej. Na uwagę dziennikarzy, że opinia społeczna nie wie, czy w ogóle wojska są wycofywane, W. Isakow odpowiedział kategorycznie, że „dość dezinformować stu-

(Dokończenie na str. 2)

Rząd zaaprobował projekt nowego podziału administracyjno-terytorialnego

Na śródownym posiedzeniu rządu, które prowadził premier Aleksandras Abiszala, przyjęto projekt uchwały w sprawie zasad podziału administracyjno-terytorialnego Republiki Litewskiej i reformy samorządu. Projekt przewiduje podzielenie terytorium Litwy na gminy i powiaty. Ewentualnie są dwa warianty: 10 powiatów z 84 gminami albo 16 powiatów z 123 gminami. Celem reformy jest, aby bez zwiększania wydatków administracyjnych stworzyć skuteczny system samorządu w gminach, harmonijny mechanizm realizacji polityki regionalnej i uchwał władz państwowych w powiatach z uwzględnieniem całości kształtu geograficznego i etno-

graficznego poszczególnych regionów oraz innych właściwości. Projekt uchwały w sprawie tej reformy zostanie niebawem opublikowany w prasie. Opinie i propozycje otrzymane od społeczeństwa do 10 września zostaną przeanalizowane i ocenione, a następnie projekt będzie ogłoszony Radzie Najwyższej.

Na posiedzeniu zatwierdzono regulamin państwowej służby nauki, studentów i technologii. Służba ta ma kształtować i pomagać w realizacji państwowej polityki w dziedzinie przygotowania specjalistów o wysokich kwalifikacjach, kształcenia naukowców, będzie zgłaszała propozycje dotyczące technologiczno-innowacyjnego rozwoju gospo-

darki w kwestiach popierania twórczości intelektualnej. Zaprojektowano również przepisy przygotowania dokumentów emigracyjnych, Litewskiej Biblioteki Narodowej im. M. Mażywydas.

Przyjęto uchwałę w sprawie komisji papierów wartościowych i giełd narodowych papierów wartościowych. Komisja papierów wartościowych — to stała instytucja działająca przy rządzie będzie się troszczyła o interesy inwestorów i ma zapewnić odpowiednie funkcjonowanie rynku papierów wartościowych.

Na posiedzeniu omówiono również inne kwestie.

(ELTA)

Ojcowie miasta pozostali w swoich fotelach

Pisałmy o tym, że na poniedziałkowym posiedzeniu rządu, któremu przewodniczył premier Aleksandras Abiszala, padła propozycja zwolnienia od pełnienia obowiązków przewodniczącego Rady Miejskiej Arturasa Grumadasa, mera Wilna Arunasa Štadrasa i kierownika wydziału mieszkań i pomieszczeń Gedimėna Kazlauskasa. Pod ich adresem jeszcze w kwietniu br. wysunięte zostały przez rząd poważne zarzuty naruszania konstytucyjnych i gospodarczych.

Ojcowie miasta ze swej strony zajęli postawę obronną, dowodząc, że ich вина nie jest aż tak wielką, by podejmować uchwały o rozwiązaniu Rady Samorządu miasta, w tym samym stosunku, co notabene, np. w odniesieniu do mera nie ma prawa czynić rząd. O odsunięciu go od pełnienia obowiązków na zdezycydował ówczesna sesja Rady Miejskiej, która się odbyła 26 b.m. M. in. mer złożył podanie

o dymisję.

Na poniedziałkowym posiedzeniu rząd nie podjął żadnych konkretnych kroków i zadowolony rychły powrót do tematu. Nastąpił on w ub. środę. Znowu nażwiązano do początków „walki” z Samorząd m. Wilna. Jednakże, mimo zapowiedzi zwolnienia, ojcowie miasta nadal pozostali w swoich fotelach. Utworzono natomiast specjalną komisję,

której patronować ma minister bez teki Stasys Kropas. Powinno ona do 2 września przeanalizować dokładnie wszelkie oskarżenia pod adresem Litewskiej Rady Miejskiej i Zarządu m. Wilna. 10 września na posiedzeniu rządu nastąpi powrót do kilku-miesięcznych debat na temat naruszeń władz miejskich. Powinny też znieść konkretną decyzję.

H. J.

Bez wiz do Polski

Ambasada RP w Wilnie informuje, że z dniem 10 sierpnia br. zniesiono obowiązek wizowy dla obywateli Litwy, posiadających ważne i upoważniające do przekroczenia granicy paszporty Republiki Litewskiej.

Obywatele RL będą mogli przebywać w Polsce do 90 dni bez obowiązku posiadania wizy czy spełniania wymogów przewidzianych innymi przepisami. Nie dotyczy to osób mających zamiar podjęcia pracy czy też prowadzenia jakiegokolwiek działalności zawodowej. Osoby takie muszą ubiegać się o wizę na ogólnych zasadach.

„Postsocjalistyczna Europa Północna”

WILNO (ELTA). 12 sierpnia odbyło się posiedzenie Prezydium Rady Najwyższej. Postanowiono na nim, aby w dniach 20–24 sierpnia w Wilnie i Palandze zorganizować konferencję międzyparlamentarną „Postsocjalistyczna Europa Północna”. Konferencje finansuje grupa konserwatyistów Rady Nordyckiej, dwa jej seminaria odbyły się już w Rydze i Tallinnie.

działania Litwy, podpi- siane pomocy dla Litwy, podpisa- siane będzie konwencja konsular- na między Republiką Litewską a Chrześcijańską Republiką Łudową.

DELEGACJA LITEWSKA UDALA SIĘ DO CHIN

13 sierpnia delegacja rządowa Litwy z wiceministrem spraw zagranicznych Rokasem Bernotąsem udała się do Chin. W toku oficjalnej wizyty omówione zostały dwustronne stosunki, kwe-

Wydział Informacyjno- prasowy MSZ — ELTA

Litwa przyspiesza, Rosja – zwleka

(Dokończenie ze str. 1)

chaczy, że wyprowadzenie nie odbywa się, gdyż odbywa się ono. Ale brak jest nowych miejsc dydaktyki, są kluby mieszkalniowe, a to, jak powie mieszkaniec, widać w pokojach wielkiego zadolnienia nie wywołuje. Nadto Rosja musi przygotować się do uporzędowania swoich nowych rubieży, które powstały po rozpadzie ZSRR.

Podczas spotkania z obu delegacjami nie obszedło się bez pytań o warunki wysuwany przez Rosję, że gotowa wycofać swe wojsko, jeżeli nie będą uszczuplane prawa rosyjskojęzycznych

mieszkańców Litwy. W. Isakow powiedział, że Rosja zaproponowała stronie litewskiej zawrzeć dwustronne porozumienie w tej kwestii. Natomiast St. Czankiewicz uważa, że nie ma takiej potrzeby, ponieważ ustawodawstwo Litwy jest przystosowane do norm międzynarodowych i dokumentów określających prawa człowieka. W. Isakow zgodził się, że ustawodawstwo Litwy w tym względzie jest lepsze niż w Estonii i Łotwie, ale utrzymywał, że dyskryminacja panuje w sferze bytowej (powiedział, że spotkał się i rozmawiał w Wilnie z rosyjskojęzycznymi przedstawicielami), lecz przykładów

dystryminacji nie podał.

Kolejny raz delegacja Rosji i Litwy mają spotkanie się w wrześniu. O czym będzie mowa? Należy się spodziewać, że Rosja zechce określić status prawny swego wojska na Litwie do całkowitego jego wycofania. Na razie nie udało się jej tego uczynić. Strona litewska bowiem trzyma się linii, że status wojska Rosji jako subiektu nie można zmieniać. W świetle tego, jak przed półwieczem wojsko ZSRR wkroczyło do Litwy, obecnie o żadnym jego statucie nie może być nawet mowy.

Józef SZOSTAKOWSKI

List Wałęsy

Biuro prasowe prezydenta Polski poinformowało, że Wałęsa wysłał list do prezydenta Rosji Jelcyna, w którym, zgodnie z przeprowadzonymi z nim w Moskwie i Helsinki rozmowami, ponawia sprawy dotyczące wycofania wojsk rosyjskich z Polski oraz rozliczeń finansowych obu państw.

Prezydent Polski poinformował również prezydenta Rosji, iż rząd jego kraju przygotował memorandum do rządów państw zachodnich. Jest w nim mowa o tym, w jaki sposób ma być finansowane budownictwo mieszkaniowe dla wojskowych w Rosji, prowadzone przez firmy polskie.

(TAR—TASS—ELTA)

Saddam Husajn wypracował wojnę spekulacyjną... rzykując w ten sposób... na strategię... wywołał... na część żywności.

KABUL Grupa oporu... kich mieszkańców... Zmuszona została do... siły przystąpiły do... z lądu i powietrza.

ARUSZA, TANZANIA Wy... je się, że rządowi... wstąpićom udało się... co do nowej struktury... w tym małym państwie... powinna się zakończyć...

22 MIOBILI wojna domowa... nie ostatecznie... rowców do Somali... żołnierzy... łowców będąc... wazaryści... przeznaczonym... umierającym na jej... nej przez Boga ziemi!

(ELTA)

Na wokandy – sprawy Wileńszczyzny

12 sierpnia odbyło się kolejne posiedzenie podkomisji Litwy Wschodniej Państwowej Komisji Problemów Regionalnych. Już po raz trzeci omawiano tzw. „Propozycje PKPR poprawy stanu oświaty w Litwie Wschodniej”. Ostatni wariant projektu okazał się bardziej zwięzły, zalechano w nim szczegółowego wyliczenia proponowanych posunięć. W zasadzie uzyskał on poparcie członków podkomisji. Jego przyjęcie zostało jednak wstrzymane ze względu na stanowisko, jakie zajęło wobec propozycji Ministerstwo Kultury i Oświaty republiki, a dokładniej – kierownicy tego ministerstwa.

Jak już pisaliśmy, minister D. Kuolys całkowicie negatywnie ustosunkował się do poprzedniego projektu, zaś o nowym swoim opinii na razie nie wypowiedział. Jednak odpowiedzialni pracownicy ministerstwa brali udział w wypracowywaniu i uzgadnianiu poszczególnych punktów dokumentu.

W nowo przygotowanym projekcie propozycji stwierdza się, iż niezadowolający stan oświaty w rejonach wileńskich i solecznickim jest spowodowany zarówno nieporadnością ustaw o oświacie oraz o podstawach samorządu terenowego, jak też brakiem należytej uwagi ze strony rządu i Ministerstwa Kultury i Oświaty. Akcentuje się, iż poziom kulturowy i wykształceniowy, a także określone polityczne poglądy mieszkańców tego regionu, powinny wzbudzać szczególną i nieustającą troskę rządu. Mówi się też o braku odpowiedniej kadry nauczycieli; stwierdza się, że do sławetnego puczu mcnopol na sprawy oświaty w regionie miał ZPL; akcentuje się nieprawidłowe interpretowanie i wcielanie

w życie, szczególnie przez Polaków, idei szkoły narodowej (jej koncepcję proponuje się odrzucić na rzecz szkoły Litwy). W dokumencie akcentuje się szczególnie odpowiedzialność Ministerstwa Kultury i Oświaty za stan szkolnictwa, dobór kadry specjalistów, poziom nauczania języka litewskiego.

Realizując koncepcję szkoły Litwy zaleca się przejść stopniowo do wykładania przedmiotów związanych z państwowością, historią, kulturą, językiem litewskim w szkołach innowacyjnych w języku państwowym. Poleca się też wypracować określenie pojęcia „obywatelskość” oraz sposoby jej kształtowania.

Proponuje się wspólnie z Ministerstwem Sprawiedliwości rozpatrzyć prawomocność i celowość zarejestrowania organizacji literackiej. Postuluje się też korektę programu oświaty realizowanego w Litwie Wschodniej na lata 1991–1995 oraz założenie grupy roboczej odpowiedzialnej za jego wykonanie oraz wyżej wymienionych propozycji.

Ostateczne zatwierdzenie tzw. propozycji nastąpi po konkretnym ustosunkowaniu się do nich ministra kultury i oświaty D. Kuolysa.

Kolejną na wokandy podkomisji znalazła się sprawa omówienia „Pro memoria”, skleroproważ przez ambasadora Rzeczypospolitej Polskiej w Wilnie Jana Widackiego do MSZ Republiki Litewskiej. Postanowiono powołać grupę roboczą w celu przygotowania własnej opinii w tej sprawie, a także wyrażono solidarność z odpowiedzialną na „Pro memoria” Litewskiej Grupy Helsińskiej.

„Pro memoria” ambasady polskiej w Wilnie, w którym mówi

się o nieprzebraniu przez stronę litewską niektórych ustaleń podpisanej w styczniu br. Deklaracji o przyjaznych stosunkach i dobrosąsiedziej współpracy między Republiką Litewską i Rzeczpospolitą Polską o tym, że „Strony powstrzymają się od działań, które prowadziłby do zmian narodowościowych na obszarach zapleszkałych przez mniejszości narodowe” oraz, że „Republika Litewska i Rzeczpospolita Polska zagwarantują prawo używania przez osoby należące do mniejszości narodowych ich imion i nazwisk w brzmieniu i pisowni języka ojczystego zgodnie z dokumentami przyjętymi przez Konferencję Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie”.

Niektórzy członkowie podkomisji propozycję wyraził protest przeciwko takim działaniom placówki dyplomatycznej sąsiedniego kraju oraz ocenił to jako „ingerencję do spraw wewnętrznych suwerennego państwa”.

Na posiedzeniu też osro skrytykowany projekt uchwały rządu Litwy przygotowany przez Departament Narodowości „O wstąpieniu w życie zwartego artykułu ustawy o mniejszościach narodowych”. Wspomniany projekt określa szczegółowo, na jakich zasadach i gdzie może być używany, na równi z językiem państwowym, język mniejszości narodowej, stanowiącej na danym terenie większość, czyli tzw. język lokalny. Projekt wywołał oburzenie niektórych członków komisji. Postanowiono celem jego gruntownej oceny utworzyć komisję, która przygotuje wnioski w tej sprawie. Omawianie więc nastąpi, należy się spodziewać, na kolejnym posiedzeniu podkomisji.

Janina LISIEWICZ

ŚLADAMI PUBLIKACJI

„KTO MA DECYDOWAĆ O MODELU SZKOŁY POLSKIEJ NA LITWIE”

Szkoła Litwy nigdy nie przekształci

Polaków w nie – Polaków

Na posiedzeniu podkomisji Litwy Wschodniej Państwowej Komisji Problemów Regionalnych odpowiedzialnym jasno redaktorowi „Kuriera Wileńskiego” Z. Balcewiczowi, że pojęcia szkoła litewska i szkoła narodowa różnią się terminologicznie, a nie tym, że w szkole litewskiej wszystko wszystkim musi być wykładane wyłącznie w języku państwowym. Konstytucja Republiki Litewskiej, ustawy o oświacie, mniejszościach narodowych i inne, gwarantują naukę w języku ojczystym – przeciwnie proponuje lub działania byłyby antykonstytucyjne. Szkoła litewska powinna przygotowywać obywateli Litwy w języku ojczystym, natomiast szkoła narodowa – nieobowiązkowo w języku ojczystym, gdyż na Litwie jest je

Polacy mają prawo wyrecz się swego języka ojczystego i mówić, uczyć się w języku ogólnopolskim. Ale musi to być czynione absolutnie dobrowolnie, bez żadnego nacisku (ZPL, nauczycieli, władz itp). Narzucony przymusowo język nauczania oznacza przymusową asymilację językową.

Językoznawcy, historycy litewscy i nastawieni obiektywnie naukowcy polscy w tej dziedzinie zawsze pisali, że większość miejscowych Polaków Litwy i Białorusi (nie kolonistów) jest pochodzenia litewskiego i 100 lub 200 lat temu mówili oni po litewsku. Komu to się nie podoba, może tego nie czytać lub udawać coś przeciwnego; fakty również zmusiłyby naukowców do sprzeciwiania lub nawet zmiany poglądów. Ale to tylko sprawa historyczna; byt język ojczysty, pochodzenie nie jest i nie może być pretekstem dla władz do utrudniania wyboru przez obywateli pożądaney narodowości, języka itd.

K. GARSVA, kandydat nauk filologicznych

Krótko

SARAJEWO. Narodom Zjednoczonym udało się bezpiecznie wywieźć z Sarajewa przeszło 300 matek i dzieci. W stolicy Bośni walczące strony po raz pierwszy nie robiły przeszkód w wywożeniu ludności cywilnej.

WASZYNGTON. Jak poinformował oficjalnie przedstawiciel USA, J. Baker może zrezygnować ze swego stanowiska sekretarza stanu, aby dopomóc C. Bushowi w walce o jego ponowne wybranie na prezydenta USA na jeszcze jedną kadencję.

BAGDAD. Prezydent Iraku

L. Wałęsa zwrócił się do H. Goryszewskiego o podjęcie rozmów z „Ślicią” – reprezentującą komisje zakładowe „Solidarności” w wielkich zakładach pracy. Pierwsze spotkanie „Ślicią” z przedstawicielami rządu odbyło się 12 bm. L. Wałęsa reprezentowali sekretarze stanu w kancelarii prezydenta RP.

„Ślic” ma obradować 14 bm. w Stoczni Gdańskiej i podjąć decyzje o ewentualnym powołaniu ogólnopolskiego komitetu strajkowego. Komisja zakładowa „S” w Stoczni Gdańskiej przekształciła się w komitet strajkowy.

Nadal trwają strajki w „Polskiej Miedz”. FSM w Tychoch oraz w WSK w Mielcu. Dwugodzinny strajk kolejarzy w śląskiej DOKP proklamowany przez „S” został w ostatniej chwili odwołany, ponieważ osiągnięto wstępne porozumienie z dyrekcją PKP odnośnie rozpatrzenia postulatów kojarzy.

Sześć central związkowych – OPZZ, „S 80”, „Samobrona”,

FFZG ZZ górników w Polsce wycofano kolejowych w Polsce, wystosował list do Suchockiej pociągów w Wschodniej. Ponaddziesięciu sporu zbiorowego z rządem RP w związku ze spadkiem wynagrodzeń i dochodów węgla. Wg sygnaturyżysy listu, rozstrzygnięcie przez rząd indeksacji wynagrodzeń, stawia go w polityce strony w sporze o poziom dotacji. W/w związku z tym strajkiem generalnym, jeśli do 10 bm rząd nie przedstawi swego stanowiska i nie podejmie kroków,

11 bm. J. Kurów, z wyważenia H. Suchockiej, wystosował do w/w centrali pismo (z wyjątkiem „Samobrony”) pismo, w którym stwierdza, iż ustawa o rozwiązywaniu sporów zbiorowych jasno określa, że związki w imieniu pracowników mogą wszczynać spory i pracodawca, a nie z organami administracji państwowej. Rząd jest otwarty na współpracę z centralami – stwierdza J. Kurów – oraz przykłada dużą wagę do udziału załóg pracowniczych w procesie przemian. Działania 6 central związkowych, „sprawiają wrażenie odwracania uwagi społeczeństwa od spraw istotnych i skierowania jej na tory rozrywek politycznych”. W zakończeniu pisma J. Kurów stwierdza, że próba wszczęcia sporu z rządem nie wywołuje żadnych skutków prawnych, a zastrzeżenie sobie prawa do przeprowadzenia strajku jest bezprawne.

Konkursy szachowe

Podajemy rozwiązanie jedenaścio zadania konkursowego z Nr 138 (Białe: Kb2, Hc7, Wc3, Gb7, Sa1, Sh5, p4, f6, g3, e4, Czarny: Kd4, Hf7, Wd4, Wc5, Gg1, Gh1, Sd7, Sf8, p.a2, b3, f3. Mat w 11 posunięciach?) – Mat w 5 posunięciach. 1.Sg7! grozi 2.Hd6+ Hd5 3.Sb3+ Ke4 4. Sd2+ Kd4 5. Sf5X, 1..Hd5 2. Sd6+ Kd4 5. Sb3X, 1..Wd5 Sf5+ Ke4 3. Hc4+ W:c4 4. S:b3+ Ke4 3. Hc5+ S:e4 4. Sd2+ Kd4 5. Sf5X, 1..Wb5 2. Hc6 Hd3 3.Hb5 H:b5 4. Sf5+ H:f5 5. Sb3X).

Tylko niekierzy z uczestników konkursu podali prawidłową odpowiedź, większość wskazała – mat w 6, 7, a nawet w 9 posunięciach.

Zadanie niekonkursowe z Nr 153 (Białe: Kd1, Hc4, Gd3 Czarny: Kb2, Wd4, Ga1, p.b4. Mat w 2 posunięciach. 1.Gb1! tempo,

1..Kb1 2.Hc2X, 1..b3 2.Hc1X 1..Ka3 2.Ha2X) prawidłowe rozwiązanie – K. Antonowicz, L. Antkiewicz, B. Butkiewicz, L. Górniewicz, W. Jagliński, R. Kuczyński, S. R. Kurtylo, W. Łogowicz, J. Sankrancko, E. Staniewicz, A. Szankowski, Z. Bubko, K. Dawidowski, A. Kozłowski, M. Michałowski, S. Nowak, K. Zagorski (wszyscy z rej. wileńskiego) i inni.

Mieczysław PALEWICZ Konkurs sponsoruje

25 października — wybory do Sejmu Republiki Litewskiej

Czy Polak zawsze mądry po szkodziu?

Maraton wyborczy ruszył na całego. Powołano Główną Komisję Wyborczą, która utworzyła 71 jednomandatowych okręgów wyborczych. Kształtują się skład osobowy komisji okręgowych. Partie polityczne oraz ruchy społeczno-polityczne oddelgowały swoich przedstawicieli zarówno do głównej, jak i do okręgowych komisji wyborczych, zaś obecnie intensywnie pracują nad typowaniem kandydatów na posłów. Przygotowywane są listy kandydatów na posłów od partii oraz ruchów społeczno-politycznych, którzy będą wybierani w 70 wielomandatowych okręgach wyborczych. Określa się, kogo z kandydatów wytypować do jednomandatowych okręgów wyborczych. Do kandydowania w okręgach jednomandatowych przygotowują się również niektórzy politycy indywidualnie poprzez zbieranie w tym okręgu jednego tysiąca podpisów wyborców popierających kandydata na posła.

Wydaje się, że nieudanie rozpoczął kampanię wyborczą Związek Polaków na Litwie. Otóż, mimo że III Zjazd ZPL odbył się jeszcze w połowie grudnia 1991 roku, to jednak etatowi pracownicy ZG ZPL nie zatroszczyli się o zarejestrowanie w ustalonym trybie zmian w Statucie Związku, jakich dokonał ostatni zjazd. Zgodnie z Ordynacją Wyborczą do Sejmu termin skorygowania Statutu Związku i odpowiednio jego zarejestrowania wchodzi w życie za dwa miesiące przed wyborami, czyli już 25 sierpnia. Obydź się!

Niestety, z powodu nieuprządkowanej rejestracji zmian w Statucie ZPL nie został włączony przedstawiciel Związku do Głównej Komisji Wyborczej. Wygląda na to, że nie będzie przedstawicielem ZPL również w okręgowych komisjach wyborczych, do których należało zgłosić kandydatów do 9 sierpnia. Br. Tymczasem Główna Komisja Wyborcza ukształtowała okręgi wyborcze tak, że wyborców Wileńsz-

czyzny (rejonów wileńskiego, solecznickiego, trockiego, święciańskiego) przyłączono do innych rejonów. W wyniku tych, na pierwszy rzut oka, niewinnych manipulacji geograficznych może się okazać, że od wyborców tych rejonów niewiele będzie zależało, kto ich będzie reprezentował w Sejmie RL. Mam tu na względzie, oczywiście, posłów wybieranych w okręgach jednomandatowych. Zrozumiałe, że obecność przedstawiciela ZPL w Głównej Komisji Wyborczej nie mogłaby zaważyć na wynikach głosowania przy ustalaniu granic okręgów wyborczych, ale przedstawiciel Wileńszczyzny w Komisji mógłby zaprotestować takimi sposobami tworzenia okręgów.

Jak już zaznaczyłem, do okręgowych komisji wyborczych, przedstawiciele ZPL również widocznie nie trafiają, bo jeszcze wczoraj zmiany w statucie ZPL nie były zarejestrowane w Ministerstwie Sprawiedliwości Litwy. Bez udziału przedstawiciela Związku w pracy komisji okręgowych, jeżeli wynika jakieś nieporozumienie, trudno będzie udowodnić swoje racje, bo, niestety, nieobecni nie mają racji.

Nie chciałbym być złym prorokiem, ale wiele wskazuje na to, że pod naciskiem pewnych sił politycznych, które na swój sposób widzą dalszy rozwój polskich spraw na Litwie, będą czynione próby wyeliminowania ZPL z udziału w wyborach. Świadczy o tym wiele rzeczy, m.in. zarzut Prokuratury Generalnej RL pod adresem ZPL, że narusza on ustawy państwa, zarządy w komunikacie o przebiegu śledztwa w sprawie karnej o publicznym nowolwotwie do naruszenia suwerenności RL, gra na zwłokę Ministerstwa Sprawiedliwości RL przy rejestracji poprawek do Statutu Związku itd.

Na pewno nie obędzie się bez działań skierowanych na wyeliminowanie z gry wyborczej również niektórych obecnych deputowanych z Frakcji Polskiej. Prokuratura Ge-

neralna RL zarzuca im, że „są członkami antykonstytucyjnego „zjazdu” deputowanych wszystkich szczebli Wileńszczyzny”, jego „rady koordynacyjnej” i „prezydium”, aktywnymi twórcami tej nierozwiązanej struktury organizacyjnej”. Przypuszczam, że nie po to, by obronić od zarzutów Prokuratury Generalnej Republiki Litewskiej dobre imię deputowanych Frakcji Polskiej z takim uporem na ostatnim posiedzeniu Rady Najwyższej była tworzona specjalna komisja parlamentarna do zbadania działalności poszczególnych deputowanych.

A więc, może się okazać, że będą wyeliminowani z kampanii wyborczej kandydaci na posłów ZPL nie tylko w wielomandatowych (jeżeli nie dopuści się ZPL do udziału w wyborach), ale też w jednomandatowych okręgach wyborczych, jeżeli komisja parlamentarna uzna za słuszne zarzuty Prokuratury Generalnej pod adresem niektórych deputowanych Frakcji Polskiej, którzy będą ponownie wysunięci na kandydatów na posłów do Sejmu RL w okręgach jednomandatowych.

Stąd bardzo wielką odpowiedzialność kół, oddziałów rejonowych, miejskich oraz ZG ZPL za działanie w obecnym okresie. Od ZPL wymaga się obecnie podejmowania dobrze wyważonych decyzji na wszystkich szczeblach. I co najważniejsze — to pilne wyciągnięcie wniosków z popełnionych dotąd błędów. Wydaje się, że kardynalnym błędem, który popełnił III Zjazd ZPL, jest to, iż do ZG ZPL oraz do innych jego struktur przyszli niektórzy działacze rozwiązanej rady rejonu wileńskiego oraz to, że jeszcze na tym zjeździe oewne siły polityczne podjęły próbę wciągnięcia ZPL do rozgrzewki politycznych usiłując przekazać Związkowi zadanie tworzenia na Wileńszczyźnie Polskiego Kraju Narodowościowo-Terytorialnego z bardzo daleko posuniętą autonomią. Dlatego teraz jasnym staje się, dlaczego dotychczas Prokuratura General-

(Dokończenie na str. 6)

Harmonogram

PRZYGOTOWAN WYBORÓW DO SEJMU 25 PAŹDZIERNIKA 1992 R., ZATWIERDZONY PRZEZ GŁÓWNĄ KOMISJĘ WYBORCZĄ

- 23 lipca — do 11 sierpnia utworzona Główna Komisja Wyborcza; należy ustalić i ogłosić wielkość, granice i centra jednomandatowych okręgów; mają być utworzone okręgowe komisje wyborcze;
- do 16 sierpnia — rozpoczyna się zgłaszanie zaświadczeń w sprawie głosowania Głównej Komisji Wyborczej;
- do 26 sierpnia — w Ministerstwie Sprawiedliwości mają być zarejestrowane statuty ruchów społeczno-politycznych;
- do 10 września — przebywający za granicą obywatele Republiki Litewskiej mogą złożyć podania w sprawie włączenia ich do spisów wyborców;
- do 10 września — okręgi wyborcze mają być podzielone na dzielnice;
- do 15 września — mają być utworzone dzielnicowe komisje wyborcze;
- do 17 września — wyborcy powinni być poinformowani o granicach, adresach, i lokalach wyborczych każdej dzielnicy;
- do 20 września — wyborcy mogą złożyć podania dzielnicowym komisjom wyborczym w związku ze zmianą miejsca zamieszkania;
- do 20 września — partie polityczne powinny się zarejestrować na wybory;
- do 20 września — mogą być łączone listy kandydatów; kandydaci powinni zdecydować, na jakiej liście i w którym okręgu kandydują;
- do 20 września — kończy się zgłaszanie zaświadczeń Głównej Komisji Wyborczej;
- 21 września — Ministerstwo Sprawiedliwości ma zatwierdzić rejestrację partii oraz ruchów społeczno-politycznych;
- do 25 września — mogą być uzupełnione komisje wyborcze;
- do 25 września — Główna Komisja Wyborcza powinna opublikować listy kandydatów oraz kandydatów zgłoszonych w okręgach wyborczych. Początek kampanii wyborczej;
- do 25 września — sporządzone spisy wyborców mają być przekazane dzielnicowym komisjom wyborczym;
- do 3 października — wyborcy powinni zdecydować, w której dzielnicy wyborczej będą głosowali, o ile są wpisani do kilku;
- do 3 października — sporządza się spisy wyborców Republiki Litewskiej;
- do 3 października — spisy wyborców podaje się do wiadomości publicznej;
- do 10 października — organizacje polityczne i poszczególni kandydaci mogą wycofać zaświadczenia;
- do 15 października — wyborcom wręcza się zaświadczenia o prawie głosowania;
- do 15 października — karty i koperty do głosowania mają być swobodnie dostępne wyborcom w przedstawicielstwach dyplomatycznych Republiki Litewskiej i na statkach, płynących pod banderą Litwy;
- do 18 października — można zgłaszać uwagi co do błędności i błędów w spisach wyborców;
- do 18 października — karty i koperty do głosowania przedstawia się dzielnicom i pocztom;
- do 18 października — rozpoczyna się głosowanie pocztą;
- do 23 października — może być wywieziona stała aglacja poglądowa w przeznaczonych do tego celu miejscach, która może też pozostać i w dniu wyborów.
- 23 października — ostatni dzień głosowania pocztą;
- 24 października godz. 7 — koniec aglacji wyborczej;
- 25 października — głosowanie w obwodach wyborczych; okręgowym komisjom wyborczym dostarcza się wszystkie dokumenty z obwodów;
- do 1 listopada — publikuje się ostateczne wyniki wyborów (z wyjątkiem głosowania powiernego);
- do 8 listopada — przeprowadza się powtórne głosowanie w jednomandatowych okręgach wyborczych;
- do 9 listopada — partie polityczne i ruchy społeczno-polityczne mają podać w prasie źródła środków i ich wykorzystanie na aglacje wyborczej;
- do 11 listopada — można składać skargi w sprawie uznania wyborów za nieważne;
- do 25 kwietnia 1993 r. — przeprowadza się wybory powtórne.

Przewodniczący Głównej Komisji Wyborczej W. LITWINAS

Wilno, 11 sierpnia 1992 r.

KRONIKA

Rozporządzeniem rządu Republiki Litewskiej nr 802p z 11 sier-

pnia 1992 r. Waldemaras Katkus został mianowany pierwszym zastępcą ministra spraw zagranicznych Republiki Litewskiej.

Sajudis apeluje o środki pieniądze

Rada Sejmu Sajudis Litwy opublikowała apel do ludzi, sympatyków Sajudis Litwy, którzy głoszą: Zbliżające się wybory do Sejmu zdecydowanie o przyszłości Litwy. Od tego, o przyszłości Litwy, będzie zależało, czy zostanie zlikwidowana spuścizna komunistyczna i ugruntowana niepodległość Litwy, czy stara nomenklatura przeobrażona na kolor narodowy będzie próbowała cofnąć nas wstecz. Usadź w nas aparacie administracyjnym i ekonomicznym w ciągu ostatnich trzech lat potrafiła ona zgarnąć wielki majątek państwa. Zwychnieść w wyborach pozwoliliby jej zalegalizować taki sytuację i w dalszym ciągu przyswajając majątek państwa. Nie ma wątpliwości, że zmierzając do tego celu zastępuje ona wszystko, nie będzie szczędziła największych środków.

Powinniśmy wszyscy uświadomić, że walka o skład nowego Sejmu będzie o wiele uroczyście i bezwzględniejsze. Jest to ostatnia możliwość komunistycznej rewolucji. Możliwość niebezpieczna, ponieważ opiera się na zelaznej, budowanej przez 50 lat strukturze KPL, na ukrytych i „obmytych” w nowym biznesmachie propańdę demagogicznej. Koalicja Sajudis („O demokratyzacji Litwy” może przeciwstawić tylko siłę naszej woli, zdecydowania i wiary w sprawiedliwość.

Jednakże powinniśmy uświadomić również to, że bez minimalnych zasobów nasze wysiłki mogą być bezowocne.

Sajudis Litwy od chwili powstania działał z środków ofiarowanych przez ludzi. Z nich organizowano wielkie wiece Sa-

judis, „Ślask Baltycki”, prowadzone kampanie wyborcze, organizowano referenda. Wraz z ciągłym wzrostem inflacji i podwyżką cen, kasa Sajudis pustoszeje.

Sajudis Litwy zwraca się do społeczeństwa, organizmów i biznesmenów Litwy, „wzywając o finansowego wsparcia ofiarami zbliżającej się kampanii wyborczej Sajudis. Datki z numerowanymi kartami datków będą zbierali upoważnieni przedstawiciele Sajudis, można je również przekazać na konto Sajudis nr 1700077 w Wileńskim Oddziale Banku Litewskiego; kod banku 260101541.

Wasze datki pomogą w wybraniach deputowanych, którzy będą was reprezentowali, wykreślących troskę o przyszłość państwa, nie zaś interesy osobiste lub grupowe — głosi apel.

Problemy kształcenia nauczycieli w Polsce

Polscy naukowcy zajmujący się badaniami nad szkolnictwem wyższym i pracownicy naczelnego organu administracji oświatowej — Ministerstwa Edukacji Narodowej tworzą kuszące wizje podanego rozwoju edukacji nauczycielskiej i konstruują naukowe koncepcje kształcenia nauczycieli. Oddają oni pierwszeństwo modelowi kształcenia na poziomie studiów wyższych, a na poziomie studiów magisterskich wykształcanie. Wszyscy jednak wiedzą, że samo stworzenie formalno-prawnych przesłanek i naukowych koncepcji sprawy nie załatwi. Problem kształcenia nauczycieli występuje bowiem w kontekście obecnego wieloaspektowego uwarunkowań społecznych i ekonomicznych, a przede wszystkim dramatycznej wymowy budżetu ekonomicznego.

Zgodnie z założeniami polityki oświatowej państwa i na mocy sejmowej ustawy o szkolnictwie wyższym z roku 1990 w Polsce nastąpiło odejście od scentralizowanego modelu sterowania i nakazowo rozkazującego planowania działalności szkolnictwa wyższego. Zostały rozszerzone uprawnienia uczelni wyższych, w tej liczbie i wyższych szkół pedagogicznych (dalej — WSP). Szkoły te istnieją od roku 1946, a od 1973 stają się pełnymi uczelniami wyższymi. Obecnie zarówno w WSP, jak i na poszczególnych kierunkach uniwersytetów oraz akademii wychowania fizycznego, muzycznego i sztuk pięknych nauczyciele mogą uzyskać magisterium.

Dzięki decentralizacji kompetencji decyzyjnych i przejścia od zarządzania centralistycznego do samorządnego uczelnie wyższe uzyskały daleko posuniętą autonomię. Tak up. w WSP zrezygnowano z jednolitych planów i programów nauczania o zasięgu państwowym obaj jednak o to, by system kształcenia nauczycieli w skali Polski był pod względem treści drożny.

Czy cięższa się władze uczelnie z takiego stanu rzeczy? Chyba nie bardzo. Konjunktura ekonomiczna jest dziś bowiem wielce niepomyślna.

Ponieważ zasadniczymi czynnikami decydującymi o popycie na nauczycieli jest ilość dzieci i młodzieży szkolnej (pamiętajmy o niżach i wyżach demograficznych), plany nauczania, obowiązujące pensem i ubykni w kadry, (a czynnikii te ciągle ulegają zmianie), niełatwo jest stworzyć adekwatny do realnych potrzeb system kształcenia nauczycieli i nasycić ten popyt zatrudnieniami wyłącznie nauczycieli posiadających wyższe wykształcenie. Od roku 1954 aż do chwili obecnej w kraju funkcjonują studia nauczycielskie, które są odpowiednikami dawno już zlikwidowanych na Litwie instytutów nauczycielskich. W Polsce także na szczeblu

ministerialnym zapada decyzja, że te studia będą istniały tylko do roku 1994 (licza pedagogiczne też są w trakcie likwidacji). Miejsce studiów nauczycielskich, — a do dnia dzisiejszego przetrwało ich 97 — zajmie 15–20 nowych wyższych uczelni pierwszego stopnia. Będą to trzyletnie college'a nauczycielskie. Absolwenci college'ów będą mieć prawo zrobienia magisterium na uniwersytecie czy w WSP, gdzie zaizolacja się stworzyły specjalne wydziały.

Trzeba też zaznaczyć, że od października 1990 roku powstała improwizacja sieć (50 uczelni) trzyletnich college'ów językowych kształcących nauczycieli języków zrodnych. Te uczelnie także są drożne. Dają one prawo kontynuowania studiów magisterskich na uniwersytecie czy w WSP.

Warunki dokształcania do magisterium stają się jednak coraz bardziej uciążliwe dla studiujących zaocznie. Pisze się i mówi poważnie, że studia zaoczne będą płatne. Dzisiaj natomiast plagą są ogromne konkursy wstępne. Sama byłam członkiem komisji egzaminacyjnej, kiedy to w WSP w Krakowie na jedno miejsce pretendowało 13 chętnych.

Czy takie konkursy świadczą o wysokich aspiracjach zawodowych nauczycieli? Rzeczywiście przesłanki bywają różne. Nie jest jednak tajemnicą, że wiele osób studiujących zaocznie na pełny cykl wykształcenia wyższego natrzy nie przez przyznat wyższych wartości, a przez przyznat bardziej doczesnych korzyści. Wkrótce ma bowiem wzrosnąć tygodniowe pensum, co dla wielu stanie się przyczyną bezrobocia. Nauczyciele mają więc nadzieję, że dyplom będzie w przyszłości paralem ochronnym, ponieważ w pierwszej kolejności będą zasiewani w czynnościach nauczycielskich nie posiadający wyższego wykształcenia.

Jeżeli zaś chodzi o samą treść kształcenia nauczycieli, to trzeba zaznaczyć, że istnieje wielorakość form, programów i koncepcji doboru treści, ale kierunek modernizacji treści jest jeden i musi ona służyć przyspabianiu przyszłego nauczyciela do twórczości, ponieważ we współczesnej szkole następuje zbliżenie codziennych funkcji nauczyciela do pracy badawczej.

Rozważając o systemie kształcenia nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej, wybitny znawca przedmiotu prof. Ryszard Wiećkowski zaznacza, że nauczyciel klasy początkowych nie tyle oddziaływał na dziecko, ile jest współuczestnikiem procesu edukacyjnego. („Życie Szkoły”, 1991 Nr 4). Oznacza to swoiście rozumiane partnerstwo w tworzeniu przez nauczyciela i uczniów określonych i nowych wartości

mających dłań w sensie subiektywnym znaczenie. „Tak więc udział nauczyciela w procesie edukacyjnym sprowadza się w istocie rzeczy do działalności innowacyjnej i twórczej” — pisze dalej Ryszard Wiećkowski.

Rozwinięciem umiejętności i kompetencji badawczych oraz kształtowanie potrzeby i chęci działania poszukującego i przeobrażającego następuje u studentów przede wszystkim poprzez ich uczestnictwo w seminariach i seminarzach magisterskich.

W ramach zajęć seminaryjnych studenci są przygotowani metodologicznie do prowadzenia badań i rozwiązywania konkretnego problemu badawczego. Studenci ze studiów dziennych uczestniczą przeważnie w seminariach monotematycznych, kiedy to wytyczony wspólny kierunek badań natomiast studujący zaocznie przeważnie otrzymują tematy zróżnicowane indywidualnie.

Eksperyment pedagogiczny, który prowadzi większość magistrantów w trakcie przygotowania pracy magisterskiej, kształtuje umiejętność konsekwentnego przeobrażania zasnętego stanu rzeczy na lepsze i świadomego wywołania pożądanych zmian.

W kształceniu nauczycieli powszechnie głoszone są dziś hasła podmiotowości ucznia i idee upodmiotowienia nauczyciela. Hasła jednak pozostają hasłami, bowiem ogólna sytuacja w społeczeństwie jest bardzo skomplikowana. Najserzej wypowiedział się o tym nestor pedagogiki polskiej Bogdan Suchodolski w ramach „Kwartalnika Pedagogicznego” (1991, Nr 3). Przytoczył większy fragment jego wypowiedzi jako podstawę do ewentualnych refleksji nad losami szkoły i pedagogiki; „Istota dramatu polskiej edukacji przekazuje oczywiście problemy organizacyjne tzw. szkół autorskich i problemy wynikające ze społecznego elitaryzmu, który niszczy wspólnoty edukacyjne. Wyraża się to w zagubieniu misji szkoły i w kłopotach edukacyjnego ideału, który ma wyrażać nową koncepcję człowieka i jego wartości. Wbrew wielowiekowej tradycji duchowej treści edukacji, w Polsce upejśnacza się w chwili obecnej taki wzór człowieka, w którym wartości najwyższą przedstawia „homo economicus” z epoki drapieżnego kapitalizmu. W miejsce edukacji gospodarczej ratującej społeczeństwo pojawia się taka edukacja, która preferuje dłań bezwzględnych i interesów, ludzi tracących swoje człowieczeństwo i tkających, gła które pieniądze i przedsiębiorczość wyjadają się wartościami niewymiernymi”.

Trzeba jednak wierzyć, że rozstrój organizmu oświatowego i zachwianie ideałów edukacyjnych tylko to cecha charakterystyczna tyko okresu przelomu.

Maria BUTRYMOWICZ,
docent Instytutu
Kwalifikacji Nauczycieli

WIELONARODOWOŚĆ NAUCZYCIELA

Wielonarodowość Litwy w podręcznikach geografii

Naświetlenie w podręcznikach wielonarodowości jako jednej z podstawowych wartości dydaktycznych jest dzisiaj rzeczą zrozumiałą. Więc oprócz wychowania w rodzinie nauczanie szkolne posiada niezaprzeczną szansę kształcenia szlachetności wobec osób innej narodowości i wiary, zamieszkujących w tej samej wspólnocie państwowej.

Wiadomo, wielkie możliwości naświetlenia tych zagadnień mają wykłady z historii języków obcych, języka ojczystego i literatury oraz sztuki. Jednak przedmiot geografii, a zwłaszcza geografii kraju, w którym się mieszka, jako pierwszy znajomość krajoznawstwa najprawdopodobniej również pomaga w ujęciu bliskiego (raczej codziennego) sąsiedztwa wielonarodowego.

W normalnie rozwijającej się społeczności na etapie dzisiejszego życia nie jest kwestionowana sprawa wielonarodowej adaptacji młodzieży, w ogóle wspólnoty obywatelskiej. Jednak okres socjalistycznego (postsojalistycznego) świata ciągle narzuca na fakty asymilacji i dysymilacji tendencje wynarodowienia itp. Dość ciężką sytuację współżycia widzimy w społeczeństwach ludzi, którzy w ciągu dziesięcioleci powojennych cierpieć zagrożenie swej kultury narodowej, wierze, obyczajom i tradycjom ludowym. To ludzie, którzy nawet nie mogli marzyć o życiu niepedagolnym, i co więcej — stale popelniano wobec nich akcje zagłady kulturowej. Szkoda — nieraz to się udawało czynić naszymi własnymi rękami, także przez szkołę. Utrwalano wynarodowienie poprzez socjelicznicizm i internacjonalizm. Ta teza potwierdzana pseudonaukowymi dowodzeniami o tym, że narodowość tymczasowo trwa jako relikwii opóźnionej ewolucji wspólnoty ludzkiej w ogóle. Ilustrujemy to cytatem dosłownym z podręcznika geografii Litwy socjeliczniczej z czasów stalinowskich „Ludzie wszystkich narodowości Związku Radzieckiego są równi, wszyscy posiadają te same prawa i te same obowiązki. Wszystkie narody Związku Radzieckiego żyją w braterskiej zgodzie jak jedna rodzina, w pojednaniu pracują dla dobra swojej wielkiej ojczyzny. Ogromne sukcesy osiągnął naród...”

Kraju pod dowództwem partii bolszewickiej i towarzysza Stalina”. To wszystko i o wielonarodowości i o narodowości... Przedstawiona teza uważana za jedyną, którą się postugiwano w szkole litewskiej prawie w ciągu 15 lat(!). W stalnowskich warunkach nauczania nie było wyboru. Mnóstwo nauczycieli pod zagrożeniem represji powojennych nie sprzeciwiało się, a przez dłuższy czas nawet wierzyło temu... Czy mogli się temu przeciwstawić zastraszony uczeń?

W latach władzy N. Chruszczowa w podręcznikach geografii Litwy pojawia się oddzielny nie-

wielki (na pół strony) artykuł pod tytułem „Mieszkańcy”. Cytowany tu, ze Litwy, oprócz Litwinów, mieszkają Rosjanie, Białorusini, Polacy, Łotwini, Litwini, a także Łatwini, Karaimi. Wspomniano, że Litwini mieszkają i poza granicami republiki, w różnych stronach świata jako emigranci uciekający od nielitoj, przedwojennej, bezrobocia, (podobnie jak i innych narodowości Litwy) znajdujące się w różnych miejscowościach Związku (przynajmniej na Syberii i w Azji Środkowej), a i z jakiegoś powodu, wiadomości o tym nie ma. Powtórzono nam znajome twierdzenie, że wszystkie narody mają zgodnie światła życie komunistyczne i deklarację, że następuje pokolenie już będzie powołać te światła przykrył. Podręcznik tego okresu (USA, 1964) stanowią jak gdyby drugi etap podręczników socjalistycznej szkoły geografii litewskiej.

Trzeci etap podręczników geografii Litwy stanowi seria z lat 1964–1978. W tych podręcznikach jest zamieszczony rozdział pod tytułem „Klasy i narodowościowy skład mieszkańców”. Tu są wymienione zamieszkałe na Litwie inne narodowości, ilustrowane diagramem. W kilku słowach wymieniono zróżnicowanie etniczne na terytorium Litwy. Akcentowany jest skład klasowy mieszkańców republiki — 56 proc. robotnicy i 44 proc. rolnicy.

Niewiele się zmieniła treść informacyjna o mieszkańcach Litwy w tzw. brzmieniowym okresie „dojrzałego socjalizmu”. W tym okresie jest akcentowana brzmieniowska teza doktrynalna o tzw. nowej „historycznej społeczności narodu socjalistycznego”. Wielonarodowość w podręcznikach tego etapu jest wspomniana jako relikwii, można rozumieć — tymczasowe zjawisko, w sensie jakby przesydku na drodze ku „nowej” wspólnotie narodu socjalistycznego, w skrócie — „sowietu”. Warto zauważyć, że ta nowo sformułowana koncepcja „narodu radzieckiego” jest wprowadzana w życie dosyć nagle i późniście. Nie ukrywano jej rusyfikacji nie tylko na wyższych uczelniach i w szkołach średnich, ale i w przedszkolach. Skutki tego widzimy również dzisiaj.

Więcej uproszczone przedstawienie składu narodowościowego Litwy widzimy w podręcznikach wydanych w ostatnim okresie „pierestrojki”. W tekście prawie tylko w kilku słowach podano wyłącznie mieszankę tych tu narodów. Co prawda nie ma wzianki o tzw. klasowości, nie ma też twierdzenia o „nowej” wspólnotie — „sowietu”. Natomiast zamieszczona teza, stała niemiła uwaga o tym, że Litwini mieszkają w innych republikach na przykład na Łotwie, w Kazachstanie, obwodzie kaliningradzkim. W owym czasie

(Dokończenie na str. 5)

Literatura rosyjska w szkołach polskich

Chciałabym kilka słów powiedzieć o zajęciach fakultatywnych z literatury rosyjskiej w klasach starszych szkół polskich. Myślę, że jedna lekcja tygodniowo tych zajęć nie będzie przeciętnym dla uczniów (a także dla rodziców) — o zbytnim znaczeniu — slyszałam, niestety, z ust dorosłych). A okazja dla uczniów nie lada: będą mogli poznać arcydzieła stażne na całym świecie literatury klasycznych rosyjskich — Puszkina, Gogola, Tolstoja, Dostojewskiego i in. w języku oryginalnym.

Zwracam się do rodziców i uczniów, do których przede wszystkim należy decyzja, czego nie będą uczyli wg. wy-

boru. Zachęcamy i przekonujemy nasze dzieci do zgłębienia wiedzy z literatury rosyjskiej. Pozwólmy im na lekcjach szkolnych przeżyć chwile pierwszego spotkania z bohaterami tych wspaniałych ksiąg, do których nieraz potem sięga człowiek w swoim już dorosłym życiu i odnajduje odpowiedzi na wiele pytań codziennosci.

Zegnąć się na wakacje z moimi dziesiątkoklasistami zachęcałam ich do spotkania podczas takich zajęć, we wrześniu. Rozstałm się na wypoczynek przesławieni, że tak się właśnie stanie.

Pragnę, by nasze zajęcia stały się świętem w zwykły dzień (w szkole, na studiach,

podczas kursu doskonalenia przyswajalmy też wspaniałe chwile odkryć z literatury dzięki wykładowcom i uważnemu czytaniu).

Stawiamy w życiu przede wszystkim na ludzi czytelników, obciążonych z kulturą swego narodu i świata, ludzi o wysokiej inteligencji, poczuciu sumiennego obowiązku wobec bliźniego, po prostu na ludzi porządných. O tym też dyskutujemy, rozmawiamy wspólnie z uczniami na lekcjach z najważniejszego przedmiotu, jakim jest literatura.

Halina MIĘTO,
Jaszuńska Szkoła Średnia
im. Michała Bałńskiego
w rej. sołecznickim

Oferta pracy dla nauczycieli

Wileńska Szkoła Średnia im. Adama Mickiewicza zatrudnia od zaraz nauczycieli języka polskiego, biologii oraz języków obcych (angielski, niemiecki). Chętni mogą się zgłosić do dyrektora szkoły w godzinach pracy. Adres szkoły: ul. Kropuły 11, tel. 66-15-01.

Światowy Zjazd Kombatantów

Dzisiaj w Warszawie rozpoczyna się Światowy Zjazd Kombatantów. Bierze w nim udział również 40-osobowa grupa żołnierzy Września, AK, kołuszaków z Wilna i Wilenszczyzny. Polecamy uwadze Czytelników wywiad o przygotowaniach do zjazdu z p. Czesławem Zychowiczem, prezesem Stowarzyszenia Polskich Kombatantów w Wielkiej Brytanii i wiceprezesem Federacji Światowej SPK.

W końcu czerwca br. przebywał w Warszawie p. Czesław ZYCHOWICZ — prezes Stowarzyszenia Polskich Kombatantów w Wielkiej Brytanii i wiceprezes Federacji Światowej SPK zarazem. Wypełniony po brzegi program Jego wizyty poświęcony był oczywiście przygotowaniom do Światowego Zjazdu Kombatantów.

Na zakończenie pobytu p. Czesław Zychowicz udzielił krótkiego wywiadu:

— **Czy przygotowania do Zjazdu zostały już zakończone?**

— Właściwie tak — pozostały jeszcze sprawy protokolarne, wynikające z sytuacji politycznej kraju. Omówiliśmy szczegóły trzydniowego programu z naszymi najważniejszymi partnerami: Ministerstwem Obrony Narodowej, „Wspólnotą Polską” i Urzędem ds. Kombatantów. Mamym pewność, że gościmy honorowymi Zjazdu będą Pan Prezydent i Ksiądz Prymas. Jesteśmy zaskoczeni ilością zgłoszeń na Zjazd z Zachodu. Przekracza ona nasze oczekiwania; ze Stanów Zjednoczonych na przykład spodziewaliśmy się stu pięćdziesięciu osób a przyjedzie ponad siedemset. Z Australii przybędzie ponad stu pięćdziesięciu uczestników, z Wielkiej Brytanii — oczywiście najwięcej — około tysiąca, z Kanady ok. pięciuset.

Przyjadą też koledzy z Argentyny, Brazylii, Nowej Zelandii również z krajów, w których — zdawało się — nie ma Polaków. Oficjalnie będzie ok. dwóch i pół tysiąca uczestników a spodziewamy się większej ich liczby.

Muszę powiedzieć, że znaleźliśmy w Kraju przyjazny oddźwięk, wszyscy bowiem wiedzą, że będzie to Zjazd jakiego jeszcze nie było — Zjazd pojednania, parada zwycięstwa nad komunizmem i hitleryzmem, której nie mogliśmy odbyć w czterdziestym piątym roku. Będziemy ją przeżywać z opóźnieniem, ale wspólnie. Złożenie wieńca na Grobie Nieznanego Żołnierza w dniu 15 sierpnia będzie symboliczną — dokonają go trzej koledzy: żołnierz II-iej Rzeczypospolitej — żołnierz Armii Krajowej, żołnierz z Zachodu i żołnierz z krajów ościennych oraz żołnierz III-iej Rzeczypospolitej w służbie stałej. Podczas Zjazdu kombatanci będą manifestować wierność Najjaśniejszej Rzeczypospolitej i szacunek dla Prezydenta wybranego przez naród.

— **A ilu będzie uczestników ze Wschodu — tych, których „przekroczyła granica”?** Czy oni też odbędą ten symboliczny powrót do Ojczyzny?

— Dzięki „Wspólnocie Polskiej” — a mam wrażenie, że działalność Stowarzyszenia

nie jest należycie doceniana — przyjedzie ze Wschodu ok. 250 byłych weteranów: żołnierzy Września, AK-owców, a także z innych formacji wojskowych. Dzięki finansowej pomocy „Wspólnoty Polskiej”, ci, których granica odsunęła od Polski, wezmą udział w Zjeździe.

— **A skąd przyjadą?**

— Z Rosji, z Litwy, Białorusi, nawet z dalekiego Kazachstanu, z Czecho-Słowacji, Rumunii i Węgier.

— **Który z punktów programu, zdaniem Pana, będzie najważniejszym momentem Zjazdu?**

— Dla mnie najważniejszym momentem będzie złożenie wieńca i Defilada Zwycięstwa na Placu Józefa Piłsudskiego w dniu 15 sierpnia. Ten dzień pozostanie symbolem niezależności Wojska Polskiego.

— **Mówimy o historycznym i symbolicznym aspekcie Zjazdu — czy jego uczestnicy będą też omawiać problemy praktyczne?**

— Oczywiście, nie ominiemy spraw organizacyjnych. Będziemy też próbowali do-

pomóc w skonsolidowaniu życia kombatanckiego w kraju. Niepokoi nas ilość organizacji, bardzo często rywalizujących ze sobą, a petniących tę samą funkcję. Będziemy więc apelować, by — może na wzór naszego stowarzyszenia, w których mamy organizacje kombatanckie z dwudziestu trzech krajów, działające samodzielnie — utworzyły federację umożliwiającą współpracę. My utrzymujemy kontakt z organizacjami krajowymi poprzez Urząd ds. Kombatantów i MSZ, MON i, oczywiście, „Wspólnotę Polską”, pragniemy bowiem łączyć a nie dzielić. Nie chcemy wyróżniać żadnej grupy w kraju.

— **Czy jesteście jako organizacja otwarci także dla żołnierzy znad Okł, „berlingowców”?**

— Tak. Uważamy, że żołnierz, który ginął czy to pod Lenino, czy pod Monte Cassino czy Falaise — ginął za tę samą sprawę, w imię miłości Ojczyzny. Nie jego była wina, że politycy rozgrywali swoje personalne sprawy czy nawet

— w niektórych przypadkach — służyli naszym wrogom.

— **Dziękuję bardzo za rozmowę.**

Rozmawiała
Agnieszka PANECKA

NA ZDJĘCIU: grupa uczestników Światowego Zjazdu Kombatantów z Wilna i Wilenszczyzny przed wyruszeniem do Warszawy. Fot. Bronisława Kondratowicz

CO, KIEDY, GDZIE

WYSTAWY

Centrum Sztuki Współczesnej (Niemiecka 2) — wystawa rzeźb przez Estończyka J. Ojawera, a także malarstwa A. Szeszkusa pt. „Obrazy”. Dziś otwarcie ekspozycji grupy „Post ART”.

Muzeum Sztuk Pięknych (Wielka 31) malarstwo J. Maciejewicza; malarstwo i akwarele J. Bagdonasa (USA); wystawa fotograficzna pt. „Ludzie i zabijaki”; dyptyk J. Malinauskale „Król Mindowe i Królawa Marta”.

Galeria Medali (Świętojańska 11) — „Królowa w karykaturze”. Zabawne spojrzenie duńskich karykaturzystów na Małgorzatę II i jej rodzinę.

Galeria „Arka” (Ostrobramska 3) — Duńskie wornictwo przemysłowe, a także malarstwo; prezentacja malfkiej grupy „Me ART”; malarstwo W. Lingasa i R. Radzewiczusa; ekspozycja grupy „24”.

Galeria „Wartal” (Wileńska 39) — Holender R. Koot wystawia swe obrazy; prezentacja do robku kilku młodych litewskich jubilerów.

Galeria Fotograficzna (Wielka 19) — kolekcja zdjęć R. Paczesy.

FILM

Centrum Filmowe (ul. Gosławto 2, dawna „Planeta”) — dwa filmy „Dekalogu” Krzysztofa Kieślowskiego: „Krótki film o milośniu” i „Krótki film o miłości”. Reprezentują one tzw. ambientne kino, były znaczącym wydarzeniem w polskiej kinematografii. Pierwszy jest pierwszą częścią „Dekalogu”, drugi — szóstą. Związczą ta ostatnia miała wielki sukces w krajowych i zagranicznych festiwalach, stając się jednym z najbardziej dochodowych filmów polskich.

Jest to cpoowieś o 19-letku, wychowanku domu dziecka, który mieszka u matki swego kolegi Tomek ukradzioną lunetą dogląda sąsiadkę, prowadząc do niej swobodny tryb życia i liczącą skąpiaci swoich wdzięków i nieznamoję stanie się obsesją. Oba filmy polecamy ludziom o tzw. mocnych nerwach.

KONCERTY

Sala Barokowa (d. kościół Grobnitratów) — na organach grać będzie D. Swerdiolus. Początek godz. 19.30.

Czy Polak zawsze mądry po szkodzie?

(Dokończenie ze str. 3)

na w toku śledztwa w sprawie karnej o publicznym nawoływaniu do naruszenia suwerenności RL nie podjęta żadnych kroków w stosunku do byłego przewodniczącego rozwiązanej Wileńskiej Rady Rejonowej Aniceta Brodawskiego. Przecież jego kolega z Sołecznickiej Rady Rejonowej Czesław Wysocki, przeciwko któremu wytoczono sprawę karną, zmuszony jest ukrywać się od śledztwa będąc badaję w wymuszonej emigracji, zaś A. Brodawski, wydaje się, że nie myśli wycofywać się z polityki. Na początku sądziłem, że takie postępowanie Prokuratury Generalnej w stosunku do niego jest plącamu za to, że znacznie przyczynił się do rozwiązania rady rejonowej oraz wprowadzenia rządów komisyjnych w rejonie wileńskim. Teraz widzę, że wyznaczono mu widocznie jeszcze jedną rolę. We wspomnianym komunikacie Prokuratury Generalnej m.in. pod-

kreśla się, że ZPE „narusza ustawy państwa. Po III Zjeździe Związku 14 grudnia 1991 roku, kierunek jego działalności zaczęli kształtować twórcy „autonomii” A. Brodawski i S. Świątkowski, którzy weszli do jego władz”. A więc nazwiska te zostaną wykorzystane w odpowiedniej chwili, aby oskarżyć ZPL. Na pewno również karta Jana Ciechanowicza zostanie wyłożona na stół, bo jeżeli oskarża się o publiczne nawoływanie do naruszenia suwerenności RL organizację i osoby, które proponowały utworzyć na Wilenszczyźnie autonomiczną jednostkę terytorialną w składzie Litwy, to przecież były lider Polskiej Partii Praw Człowieka (PPPCZ) Jan Ciechanowicz otwarcie głosił chęć odwrnięcia części terytorium Litwy i od Białorusi w celu utworzenia Wschodnio-Polskiej Republiki Radzieckiej w składzie ZSRR. Wydaje się, że głoszenie takich idei jak najbardziej pasowałoby do określenia jako publiczne nawo-

ływanie do naruszenia suwerenności RL. Tymczasem, o ile mi wiadomo, obecnie J. Ciechanowicz z niejakim Benjaminem Chapińskim „broni naszych interesów” za oceanem.

Pewne siły polityczne i organizacje oczekują obecnie na posunięcia ZPL, które pozwoliłyby skompromitować Związek w oczach opinii publicznej Litwy oraz świata, ba, zastosować nawet pewne restrykcje prawne wobec niego. Takie samobójcze błędy ZPL ma okazję popełnić, przede wszystkim wysuwając kandydatów na posłów do Sejmu RL. Czy Związek Polaków na Litwie wysunie na kandydatów do Sejmu RL polityków poniekąd „spalonych” w oczach opinii publicznej, czyli tzw. „chłopców do bicia”, których później będzie musiał całym Związkiem, a może i wyzywając na pomoc Wileńszczyznę bronić, czy też zaproponuje polityków, którzy będą bronić interesów mieszkańców Wileńszczyzny w najwyższych władzach Litwy —

pokaże najbliższy czas. To jest poważny kolejny sprawdzian dla ZPL. Będzie to również poważny sprawdzian dla każdego z polityków. Bo, wiemość, zdolność realnej oceny własnych szans, zarówno w wyborach, jak też szczególnie w możliwościach coś realnie zrobić dla wyborców, również będzie świadczyć o politykach.

Zbliżające się wybory będą również sprawdzianem dla wszystkich obywateli na dojrzałość polityczną. Nie wiem, jak kogo, ale mnie osobiście dziś bardzo niepokoi bierność znacznej części społeczeństwa, które zajęło pozycję obserwatora z ubocza na wszystko, co się dzieje. I wyczekuje, czym to się skończy. Niestety, podobną postawę zajmując również wielu naszych Czytelników. Świadczy o tym również słabe zaangażowanie się do odpowiedzi na naszą Ankietę Wyborczą, którą zamieściliśmy w gazecie dwukrotnie. Czy i tym razem nie będzie Polak mądry po szkodzie?

Zbigniew BALCEWICZ

KODY MAST

Podajemy do wiadomości czytelników kody Międzynarodowej Automagicznej Stacji Telefonicznej (MAST): USA, Kanada — 1, Austria — 43, Belgia — 32, Dania — 45, Anglia — 44, Włochy — 39, Izrael — 972, Finlandia — 31, Francja — 33, Finlandia — 358. Telefonując np.

do USA trzeba najpierw wykręcić 9 — kod międzynarodowy, następnie 10 — kod międzynarodowego połączenia, potem 1 — kod USA, następnie kod danego miasta i numer telefonu, pod który dzwonimy.

Inf. wł.

CŁO NA GRZYBY

Departament Kontroli Celnej wprowadził cło na wywożenie z republiki dary lasów i pól. Cło oblicza się od zadeklarowanej ceny, który odpowiada wnie wzięwlednionej w umowie, ale nie powinna być mniejsza od ceny zatwierdzonej przez Departament

Cen i Konkurencji. Cło na grzyby świeże i marynowane (kurki) wynosi 15 proc., na grzyby przetworzone sposobem domowym — 10 proc., na jagody 10 proc., na ziola — 10 proc. Opłata w wałucie.

Inf. wł.

Telewizja

PIĄTEK, 14 SIERPNI LTV-1

19.00 — Dziennik 19.15 — Stolica 20.00 — Dobranocka 20.25 — Reklama 20.30 — Dziennik Opinii 21.05 — Film fab. „Kim jest ten człowiek?” (Polska) 22.30 — Teledyskoteka 23.15 — Dziennik wieczorny 23.30 — Program sportowy.

TV Litwy Wschodniej

12.00 — 13.30 — Van Gogh TV Piazza Virtuale 18.00 — Wiadomości, w jez. litewskim 18.10 — Audycja naukowa „Dzień dobry” 18.40 — Studio „A” Dni mody — 92 IV 18.55 — Ekspedycja do Mischuzana (II) 19.15 — Czy będziemy „grzebać” odpady radioaktywne na Litwie? 19.25 — Teleskop 19.30 — Jeszcze nie śpij 19.50 — Wiadomości w jez. polskim.

Warszawa

10.00 — Wiadomości poranne 10.10 — Telefery 11.05 — „Family album” 11.30 — „Syn wyspy” (6) — serial prod. USA 12.15 — „Kwadrans na kawę” 12.30 — Wakacyjna szkoła dla rodziców 13.00 — Wiadomości 17.25 — „Znak Orła” (5) — serial prod. polskiej 18.00 — Teleexpress 18.20 — „Syn wyspy” (6) — serial prod. USA 19.05 — „Urodziła się, by być królową” — reportaż 19.20 — „Za kierownicą” 19.35 — „Tele audio video” 20.00 — Wieczorynka 20.30 — Wiadomości 21.10 — „C. K. Dezertjer” (cz. 1) — komedia prod. polskiej 22.40 — „O co chodzi?” — program publicystyczny 23.20 — „Kroniki amerykańskie” (5) — serial dok. prod. USA 23.45 — Wiadomości wieczorne 0.05 — „Zajadoci

Złotym Łukiem” (1) — serial prod. ang. 0.55 — „Noc z gwiazdami” — program rozrywkowy.

Ostankino

5.00 — Dziennik 5.20 — Gimnastyka poranna 5.30 — Poranek 7.50 — Kreskówka 8.00 — Dziennik 8.20 — Film fab. „Bogaci też płaczą” 9.05 — Filmy dok. 9.35 — Kreskówka 9.45 — Film fab. „Pragnienie śpiewać” Odc. 4 11.00 — Dziennik 11.20 — Klub podróżników 13.15 — Brydż 13.40 — Biznes — klasa 13.55 — Notes 14.00 — Dziennik 14.25 — Prezent melomanowi 14.55 — Film fab. „Benoni i Rosa” 15.50 — Film dla dzieci 17.00 — Dziennik 17.25 — Czwórek i prawo 17.55 — Film dla dzieci „Przygody Czarnego Pięknisia” 18.20 — TV Nowa — „Kto z nami?” 18.40 — Kreskówka 18.50 — Pole cudów 19.45 — Dobranoc 20.45 — Dzień 20.00 — Dziennik 20.40 — Film fab. „Pragnienie śpiewać” 21.55 — Mator 23.20 — Relaks 23.35 — Hit-taśmowiec. Podczas przerwy o 23.00 — Dziennik 0.35 — Film fab.

TV Rosji

7.00 — Więści 7.20 — Reklama 7.25 — Czas ludzi interesu 7.55 — Studio „Notabene” 8.35 — W wolnym czasie 8.50 — TV teatr Rosji 10.20 — Temat z wariacjami 11.05 — Multi-pufl 11.15 — Film fab. „Samotna kobieta pragnie się zapoznać” 12.40 — Kwestia chłopka 13.00 — Więści 15.00 — Telegieda 15.30 — Multi-pufl 15.50 — Telegromadzenie 16.30 — Tam-Tam nowości 16.45 — TINKO 17.00 — Transroster 17.45 — Pancowie, towarzysze 18.00 — Tak i żyjemy 18.45 — Ekran meldunków kryminalnych 18.55 — Reklama 19.00 — Wie-

ści 19.20 — Co dzień święto 19.30 — Wielkie kolo 19.50 — Przerwa „Anastozja” 20.00 — W świecie auto i motospotu 20.30 — Film TV „USA — ZSRR: wielka gra” 21.30 — Kreskówki dla dorosłych 21.55 — Reklama 22.00 — Więści 22.20 — Film fab. „Zona odeszła”

SOBOTA, 15 SIERPNI

LTV-1

9.00 — Dziennik 9.05 — Program dla dzieci 10.05 — Audycja dla dzieci 10.35 — Kraj Kajałpedzi 11.20 — Koncert 11.40 — Chrześcijańskie słowo 11.50 — Zgoda 12.50 — Wideo-film „Z Litwą w sercu” 19.00 — Dziennik 19.10 — Litwa i świat 19.50 — Dobranocka 20.25 — Reklama 20.30 — Panorama 21.00 — Pod własnym dachem 21.45 — Film fab. „Najpiękniejsza żona” 23.30 — Dziennik wieczorny.

LTV-2

6.25 — 9.00 — Program Ostankino 9.00 — Przegięty regionalny 10.00 — Piramida 10.30 — Jak osiągnąć sukces 11.00 — Obcego bólu nie ma 12.05 — 0.55 Program Ostankino.

Warszawa

9.30 — Wiadomości poranne 9.40 — „Ziarno” 10.00 — Walt Disney przedstawia 11.25 — Transmisja Mszy polowej i uroczystej odprawy war. przed Grobem Nieznanego Żołnierza w Warszawie z okazji pierwszego zjazdu kombatanów polskich 14.15 — Koncert zyczeń 14.45 — „Sobotnie randez-vous” 15.20 — Ren-Ren — piosenkarz II Korpusu Armii Andersa 17.10 — „Sobotnie randez-vous” 17.20 — „Ja w sprawie ogłoszenia” 17.25 — „Ten pierwszy raz” 17.40 — Teleturniej muzyczny 18.00 — Teleexpress 18.20 — „Mac Gyver” (4) — serial prod. USA 19.10 — III Litwa Ostrobramska Stanisława Moniuszki pod dyr. Stefana Stulgrosza 19.45 — „Z kamerą wśród zwierząt” 20.00 —

Program informacyjny dla dzieci 20.10 — Dobranoc 20.30 — Wiadomości 21.10 — „Przybywa jez-dziec” — western prod. USA 23.05 — „Kocha, lubi, szanuje” 23.35 — Wiadomości wieczorne 23.40 — Sportowa sobota 24.00 — „Satchmo” (2) — film dok. prod. USA 0.50 — „Dawca” — dramat prod. USA.

Ostankino

6.30 — Sobotni poranek czło-wieka interesu 7.30 — Kresków-ka 7.45 — W świecie siłników 8.15 — Instrumenty muzyczne i ich dzieje 8.45 — Jak osiągnąć sukces 12.05 — Kresków-ka 12.20 — Koncert 13.05 — Film dok 14.00 — Dziennik 14.20 — Portret na tle W. Bieł-łow 15.10 — Film fab. „Mały, ale udaty” 16.30 — Pieśni zro-żone na ziemi Afganistanu 17.30 — „Brain ring” 18.25 — Film fab. „Poszukiwacze zło-ta” 19.45 — Dobranoc, dzieci 20.00 — Dziennik 20.40 — Konkurs „Jaita-92” Podczas przer-wy o 23.00 — Dziennik 23.55 — Ostatni z gorąco zakochanych W. Zeidlin.

TV Rosji

7.00 — Więści 7.25 — Program z Irkutka 8.15 — Supermo-tocross w Kryłakowie 8.45 — W wolnym czasie 9.00 — Zdro-wie 9.30 — W świecie sportu 10.00 — Plus niedańcie 12.00 — Pięlgryn 13.00 — Więści 13.20 — Film fab. „Siedmiu wspaniałych” 14.50 — „Burda Moden” czeruje... 15.20 — Ot-warty świat w 90 rocznicę uro-dzin N. Rericha 17.10 — Ro-sja i świat 17.40 — W parla-mencie 17.55 — Film TV „USA — ZSRR: wielka gra” 19.50 — Reklama 19.00 — Wię-ści 19.20 — Co dzień święto 19.30 — Muzyka w stylu pep-si 20.40 — Kreskówki dla do-rostych 21.00 — Ścisłe tajne 21.55 — Reklama 22.00 — Wię-ści 22.20 — Film fab. „Baza tu-rystyczna „Wilcza”

KTO URODZIŁ SIĘ 14 SIERPNI

Bywają bardzo samodzielnymi. Odmaczają się dużymi zdolnościami organizatorskimi i pomysłowością. Bez względu na własną korzyść chętnie służą innym, jednak o ile im to nie wane jest głównie niecierpliwość i lenistwem. W stosunku do znaczenia bywają czasami kłótlivi.

Kalendarium

* Piątek (14.VIII) jest 222 dniem 1992 r. Do końca roku 139 dni.
* Znak Zodiaku — Lew.
* Imieniny: Alfreda, Euzebiusza, Maksymiliana.
* Wschód Słońca — 5.51, zachód — 20.53. Długość dnia 15 godz. 02 min.

Pogoda

Litewska Służba Hydrometeorologiczna przewiduje na 14 sierpnia zachmurzenie z przejaśnieniami, wiatr północniowo-zachodni, umiarkowany, krótkotrwałe opady, temperatura 19—24 stopnie.
W ciągu następnych dwóch dni lokalnie krótkotrwałe opady, temperatura w nocy 8—13, w dzień 19—24 stopnie.

SPRZEDAM

dom w Olsztynie, działkę budowlaną 25 km od Olsztyna lub ZAMIENIĘ na dom, mieszkanie, działkę budowlaną w Wilnie.

Zwracać się: Vilnius, tel. 47-95-05, 26-60-21.

SPRZEDAJE SIĘ

nie rozpakowane japońskie dwukasetowe audiomagnofony „International AK-21” (cena — 4900 rubli).
Zwracać się: Vilnius, tel. 45-24-83.

KUPIJĘ, SPRZEDAJĘ I WYMIENIAM

walutę zagraniczną.
Zwracać się: Vilnius, tel. 65-12-54.

SPRZEDAJĘ

1-, 2- i 3-pokojowe mieszkanie w Wilnie.
Zwracać się: Vilnius, tel. 44-15-35.

KUPIJĘ

3—4-pokojowe mieszkanie w Łazdynal albo przy ul. Sziltnamiu.
Zwracać się: Vilnius, tel. 44-61-62.

Dyżurni wydania:

Józef SZOSTAKOWSKI,
Zbigniew MARKOWICZ,
Teresa STRUMIEO,
Irena TONOJAN,
Aleksander SUBOTKIEWICZ

SPOŁKA AKCYJNA

„Komunalne statyba“

zatrudni: murarzy, tynkarzy, betoniarzy, blacharzy wyższej kwalifikacji.

Oplata 9—15 tys. rubli.

Zwracać się: Vilnius, Jankiszkiu 25, tel. 64-12-32, 64-06-01.

Państwowe Wileńskie Biuro Podróży

zaprasza do podróżowania na następujących trasach:

Polska — Płock (pociągiem - autobusem) 23 sierpnia.
Cena: 14 USD i 2140 rb.

Chiny — Harbin (samolotem - pociągiem) 20 sierpnia.
Cena: 262 USD i 18000 rb

Chiny — Pekin (samolotem) 26 sierpnia.
Cena: 309 USD i 23681 rb. z przewozem 100 kg bagażu.

Norwegia — (samolotem - statkiem) 3, 13, 17 września.
Cena: 79 USD i 9729 rb

Cypr — Nikozja (samolotem) 17 września.
Cena: 248 USD i 8599 rb.

Indie — Delhi (samolotem) 22 września.
Cena: 335 USD i 16367 rb.

Nasz adres: Kälwariju 2, tel. 75-61-14, 75-08-55, 75-07-56.

PILNIE KUPIJĘ

polskie złote.
Zwracać się: Vilnius, tel. 62-80-95.

KUPIJĘ

dolary USA.
Zwracać się: Vilnius, tel. 44-21-88.

Polska firma

HANDLOWO-PRODUKCYJNA

poszukuje partnerów do współpracy.

Zwracać się: Polska, Łódź (42) 11-14-46 (fax), 58-28-38 (tel.).

Skupujemy

czeki inwestycyjne za gotówkę. Cena — 0,5 rb. za 1 nieindeksowany czek.

Zwracać się: Vilnius, tel. 65-04-13.

W Szalczininkai co sobotę o godz. 10 pod adresem: ul. Wilniaus 58 (redakcja).

ORGANIZUJEMY

PODROŻE KOMERCYJNE

DO RUMUNII I WĘGIER. Cena podróży — 5 USD i 2800 rubli.

Zwracać się telefonicznie: Vilnius, 26-42-50 od godz. 9 do 19.

KURIER Wileński

Dziennik społeczno-polityczny Rady Najwyższej i Rządu Republiki Litewskiej. Ukazuje się od 1 lipca 1953 r.

Nasz adres: 2019, Lietu-vo Respublika, Vilnius, Laisvės pr. 60.

Kod 67218
Cena 2 rb. (28 kop. ak-cyza).
W Polsce — 800 zł.
Zam. 2872
Nr rejestracji — 322.
Drukarnie Państwowe Przedsiębiorstwo „Spauda”

TELEFONY: Redaktor — 42-79-01, zastępcy redaktora — 42-79-04, 42-79-48, sekretarz odpowiedzialny — 42-79-49.

Działy: państwa i samorządu terenowego — 42-78-63, ekono-miczny — 42-78-54, etyki, rodziny i prawa — 42-79-64, prawnik — 42-75-76, szkolnictwa i młodzieży — 42-79-73, 42-78-86, zycia politycznego — 42-78-81, zycia wsi — 42-79-68, 42-78-90, stoleczny oraz aktualności — 42-79-77, handlu, usług i komunikacji — 42-79-56, literatury i sztuki — 42-79-88, felietonów i sportu — 42-90-63, listów — 42-69-65, komercyjny oraz organizacyjny — 42-72-76, fotokorespondent — 42-90-81, tłumacz — 42-90-60, 42-72-71, stylści — 42-72-92, maszyniści — 42-72-66.

Redaktor Zbigniew BALCEWICZ

Usługi XERO oraz biuro ogłoszeń i reklamy — ul. Subačiusi 1 (od podwór-ka) czynne od 9.00 do 17.00 w dniach pracy. Tel. 62-66-04.

PILNE ogłoszenia są przyjmowane w redakcji, pr. Laisvės 60, 11 piętro, pokój nr 1114, tel. 42-69-63.